

40

Leeftocht

JAARGANG 40 | NR 7 | MAART 2025

PR22542 | AFGIFTEKANTOOR: 2059 ANTWERPEN X | MAANDELIJK TIJDSCHRIFT VERSCHIJNT NIET IN JULI EN AUGUSTUS | JAARGANG 40, NR. 7, MAART 2025 | AZENDER: KATHOLIEK ONDERWIJS VLAANDEREN, GUMBARSTRAAT 1, 1040 BRUSSEL

BIJ DE COVER

MAART

Tien woorden
ten leven
op de berg

In Genesis 12,1 lezen we het mantra van elke pelgrim: trek weg, verlaat en ga. Een aantal 'geboden' zijn herkenbaar voor de tocht:

1. Laat je zegenen, Jezus loopt voorop.
2. Vertrouw op de weg en ga altijd vooruit.
3. Wees dankbaar voor elke stap.
4. Geen enkele ontmoeting is toevallig.
5. De eindmeet is je thuiskomst: je wordt verwacht.

Deze geboden helpen de pelgrim zin te geven aan de tocht en zorgen ervoor dat hij niet alleen met en voor zichzelf onderweg is.

IN DIT NUMMER

'Bovenal bemin één God, zweer niet ijdel, vloek noch spot, ...' Wie kent nog het vervolg van dit rijmpje? Deze tien 'woorden ten leven' mogen dan wel in het leerplan godsdiens staan, we gaan niet zo ver als in de staat Louisiana waar ze in elke klas ophangen.

We verkennen de tien geboden door de ogen van een pelgrim die een weg zoekt waarlangs het leven de moeite waard kan zijn. Regels en afspraken geven richting. Ze maken samenleven mogelijk, ook op school waar ze best samengaan met herstelgericht werken.

Jezus voegde de naastenliefde toe als bijkomend gebod. Deze vorm van liefde zien we bij uitstek geïllustreerd in vrijwilligerswerk, zoals dat van het Compostelagenootschap. We staan ook stil bij de veertigdagentijd waarin we samen toeleven naar Pasen, het feest van de hoop, uitkijkend naar de verrijzenis.

JAARGANG 40 | NUMMER 7

Leeftocht. Proviand voor onderweg, een verademing voor onderwijzers.
Maandelijks inspiratiebron: pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/leeftocht
Impressies zijn welkom op leeftocht@katholiekonderwijs.vlaanderen

Coverbeeld © Frédéric Thiry

LEEFTOCHT

v.u. Bruno Vanobbergen

In de Bijbel

Stel je een wereld voor zonder wetten. Wat zou jij zoal willen uitspoken? Elke dag vakantie? Eindelijk eens tegen 160 km/u op de autostrade? Een vreugdevuur in het bos? Nee, dat is te mooi om waar te zijn: een wereld zonder wetten houdt geen dag stand.

Tien woorden ten leven

Dat moeten ook de Israëlieten ondervonden hebben toen ze onverwacht op tocht gingen, de vrijheid tegemoet. Want net om die vrijheid, om ieders vrijheid te waarborgen, waren wetten nodig. De Bijbel vertelt hoe eerst de berg omgeven werd met vuur en rook en Mozes daar vervolgens door God geroepen wordt: 'Kom naar Mij toe op de berg, en blijf daar wachten. Dan zal Ik je twee stenen platen geven, waarop Ik mijn wetten en regels geschreven heb.' (Ex 20,12). Verderop lezen we dat Mozes de berg afdaalt met een stralende glans op zijn gezicht. Hij heeft immers net heel intens ervaren: God laat ons niet in de steek. Voor dit verbond zijn offers niet langer nodig. Als onderpand gelden voortaan de tien vurige 'woorden ten leven'. Tien beloftes over rechtvaardigheid en eerbied die aan het Rijk Gods een begin maken. Daar, in dat Rijk, zal men vanuit innerlijke gezindheid 'niet doden, geen echtbreuk plegen, niet stelen ...', maar elkaar behoeden en doen leven.

Een nieuw gebod

Ook vandaag spreken we ons verlangen uit om dit verbond stand te laten houden. Dat klinkt bijvoorbeeld als we het Onzevader bidden: 'Uw rijk kome, Uw wil geschiede'. Maar welke waarde hechten we werkelijk nog aan de eeuwenoude wetten? Spreekt God ons vandaag nog aan? Wilen we niet vooral het leven in eigen handen nemen en zelf beslissen wat waardevol is? Met ons felbevochten zelfbeschikkingsrecht houden

we heus wel onszelf in de pas! Of is dat slechts een illusie omdat we ons plooiën naar de normen in de huidige samenleving met een vaak impliciet maar dwingend karakter?

Volgens Marc Desmet sj. leven we in een soort van schijn-vrijheid die ons vermoeit en ons een gevoel van machteloosheid geeft. In zijn boek dat hij schreef met Ria Grommen, *Moe van het moeten kiezen* (Lannoo, 2013), pleit hij voor zelfbeschikking-in-verbinding: het zelf maken van keuzes zonder de verbinding met onszelf en de ander te verliezen. Als we in de stilte van onszelf en doorheen de woorden en daden van de ander God horen, dan komen we tot het nieuwe gebod dat Jezus ons leerde: 'Ik geef jullie een nieuwe regel: houd van elkaar. Jullie moeten net ze van elkaar houden als Ik van jullie gehouden heb.' (Joh 13,34 (NBV)). Zo kan het vuur van Gods liefde ook in ons leven vandaag zijn weg vinden.

Next level

In het boek *Spreuken 16,9* staat: 'Een mens stippelt zijn weg uit, de Heer bepaalt de richting die hij gaat.'

In hoeverre geven de tien 'woorden ten leven' richting aan je leven?
Waarin schieten ze tekort?
Welk elfde gebod zou jij willen toevoegen?
Op welke manier brengt het nieuwe gebod van Jezus een extra perspectief in jouw leven?

Blikopeners

TIEN WOORDEN

Op de schoot van Mozes liggen de Tien Geboden die hij van God had gekregen op de berg Horeb in de Sinai-woestijn. Op de vraag van Mozes om God te zien, zei Hij: 'Ik zal mijn hand beschermend voor jou houden tot Ik voorbij ben. Als ik mijn hand weghaal, zul je Mij van achteren zien. Mijn gezicht zal niemand zien.' (Ex 33,22-23)

Bron: www.koenraadewolf.be (Tien Woorden: bespreking van het schilderij *Mozes wil God zien* van Johannes Wickert)

NAASTENLIEFDE

In 2006 was er de tentoonstelling 'Ik ben de Heer uw God ... Gij zult niet' in de Maurits Sabbebibliotheek (Faculteit Godgeleerdheid, KU Leuven). De olieverfschilderijen van Dora van de Loo verbeeldden de tien woorden van *leven*. Bij de woorden over de naaste lezen we op de Thomassite: 'De wortel van het woord 'naaste' wijst naar een dynamische gezindheid: 'zich inlaten met' de evenmens. Natuurlijk werd oorspronkelijk allereerst gedacht aan de eigen clan. Maar de dynamiek gold toen reeds: goedheid kan van oorspronkelijk vreemden naasten maken, zoals Jezus' parabel over de barmhartige Samaritaan duidelijk zal maken.

Jezus gaf ons een nieuw gebod: heb elkaar lief! Omarm elkaar, draag zorg voor elkaar. Wees solidair. *'La solidarité malgré moi, mais pas sans moi,'* zei Levinas. Als ik niet voor mezelf zorg, ben ik net zomin solidair als wanneer ik niet voor een ander zorg. Wanneer je jezelf onvoorwaardelijk bemind weet door God, straal je dat niet alleen uit naar je naaste, maar merkt die het ook op. Om-arm jezelf en de ander, zoals de kunstenaar Ghislaine Goossens het verbeeldt in de Plan-tentuin te Meise.

Bezinning en gebed

Hoewel het altijd
zichtbaar of voelbaar
blijft,
overstraalt zacht licht
het kruis.

Schilderij van Claire vanden Abbeele
© Tine Struyve

Geen groter licht
in tijden van duisternis
dan jezelf!
Knip je aan,
laat je schijnen,
draai rond en flikker,
verlicht en schitter,
vuurtoren boven je uit!

GEERT DE KOCKERE

Stapstenen
voor een pelgrim
op het bergpad van
de veertigdagentijd zijn:
verinnerlijking door gebed,
soberheid door minderen,
solidariteit door delen,
verzoening door barmhartigheid.

Hoewel elke pelgrim
op zijn eigen manier
'de tocht van hoop' gaat,
is dit 'éne gebod'
als een wegwijzer bij uitstek:
meer samen door minder alleen.
Samen-gaan werkt!

Met de vaste wil
onzelf
elkaar
en de wereld
te vernieuwen.

Samen geven we handen
die reiken naar Gods Verbond
in deze tijd van hoop en geloof,
van ommekeer en nieuw begin.

RIK DEPRÉ

Vastenaffiche: elke abonnee ontvangt samen met Leeftocht twee affiches gratis (1 op formaat A2 en 1 op formaat A3). Beide affiches kunnen worden bijbesteld: A2 tegen € 1,50, A3 tegen € 1,00 + verzendingskosten, via <https://webshop.katholiekonderwijs.vlaanderen>

Uitgeverij Muurkranten **maakt bezinningskaarten voor de Veertigdagentijd en Pasen 2025**. UM, Monnikenwerve 1, 8000 Brugge – 050 31 26 01 – info@muurkranten.be – www.muurkranten.be. Prijs per stuk: € 0,60 (korting vanaf 25 ex.) + verzendingskosten (€ 5,5).
Katholiek Onderwijs Vlaanderen biedt **inspirerend materiaal** voor een eigentijdse beleving van de Veertigdagentijd op school: <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/pastoraal/inspirerend-materiaal> > Veertigdagentijd/Pasen

Bezinning en gebed

Gebed met een knuffel © Time-Story

Voor zijn eedaflegging op 20 januari 2021 vroeg Joe Biden aan de 23-jarige Amanda Gorman om een gedicht voor te dragen. De jonge vrouw maakte

grote indruk met de krachtige performance van haar gedicht *The hill we climb*. Het is een begeesterende oproep aan de Amerikaanse burgers om samen de onderlinge verschillen te overstijgen, de verbondenheid te herstellen en zo een nieuwe, betere toekomst te maken. De laatste zinnen klinken zo:

Als de dag aanbreekt,
stappen we uit de schaduw,
vurig en niet bang.
De nieuwe dageraad bloeit,
terwijl we hem bevrijden.
Want altijd is er licht,
als we maar dapper genoeg zijn
om het te zien,
als we maar dapper genoeg zijn
om het te zijn.

Het vergt een speciaal soort mensen
die, zoals Mozes,
in weer en wind de kop nemen,
dwars doorheen een weerbarstige
woestijn
met een al even weerbarstig volk
op de hielen.
Een speciaal soort mensen,
die weten van God en gebod
en met eindeloos geduld in stenen
houwen, stug doorgaan,
al zullen zij dat Beloofde Land
nooit zelf betreden.

Het vergt een speciaal soort
mensen,
misschien met een iets groter hart
dan gemiddeld,
die kunnen zaaien en planten,
stutten en beschutten,
dankbaar kijken hoe een zaailing groeit,
alle kansen blijven geven,
weten dat zij niet zullen oogsten en toch
gloeien van trots, omdat zij weten
van God en gebod en dan vooral van
dat ene, elfde, eerste en laatste:
dat van de liefde.

RUTH

Lieve God

We doen wat gevraagd wordt:
we aanvaarden grenzen,
we beheersen verlangens,
we dragen respect uit,
de wet voor ogen.

Maar laat ons daarbij
onzelf geven: geheel en al,
graag leven: ongeremd,
vergeven: steeds opnieuw,
en daarbij niemand vergeten,
de liefde voor ogen.

Amen.

Het laatste Avondmaal Maitre Caroli (1965) © Christa Barmen

Actueel

Deze maand stelt het Jubeljaar het vrijwilligerswerk centraal. Allereerst gaan onze figuurlijke bloemetjes bij deze gelegenheid naar de doorwinterde pelgrims van het Compostelagenootschap. Waarschijnlijk doen we hen met een groot boeket vers geplukte veldbloemen nog het meeste plezier. Gewapend met kaarten, wandelgidsen en een handige website staat het genootschap klaar met een overvloed aan informatie op jouw maat: welke routes de mooiste zijn, welke steden een extra overnachting waard zijn en hoe je met trein en bus je startpunt bereikt. Zo is je tocht niet langer een onderneming van jou alleen, maar word je van bij de start door andere mensen op weg gezet.

In dezelfde geest van gedeelde verantwoordelijkheid voert Broederlijk Delen haar campagne. Eén op vier mensen die er voluit voor gaat, volstaat om de samenleving te heroriënteren. Als één op vier kiest om te delen en te herverdelen, is het mogelijk om het onevenwicht te herstellen en opnieuw te verbinden met elkaar. Eén op vier die goede dingen doet zonder direct iets terug te verwachten volstaat om het vermogen tot belangeloosheid bij anderen te triggeren. En zo zet de revolutie naar een rechtvaardige samenleving zich in.

Wil je meedoen aan die 25%-revolutie? Check snel de campagne van Broederlijk Delen op haar website.

Feesten van de maand

5 MAART

Aswoensdag

Katholieken krijgen een assekruisje op het voorhoofd als teken van berouw.

13-14 MAART

Poerim (Lotenfeest)

Joden vieren dat de joodse Esther haar volk redde van een genocide in Perzië.

30 MAART

‘Id al-Fitr

Moslims vieren met hun familie het einde van de ramadan.

Allemaal anders

De Ark van het Verbond stond in het heilige der heiligen, in de joodse tempel. In de Ark zaten de Twee Tafelen met de Tien Geboden. Ook vandaag nog bidden de joden tijdens de dagelijkse gebeden in de synagoge, gericht naar Jeruzalem, waar de tempel met de Ark stond. Voor rabbijn Lody van de Camp zijn de Tien Geboden absolute waarheden: 'De Tora is wáár en ik heb gelijk! Niemand gaat mijn recht op dat gelijk betwisten. Maar dan komt die ander, die mijn gelijk helemaal niet deelt. De andersgelovige, niet-gelovige, agnost of atheïst wil ook gelijk hebben en krijgen. Dan is er het elfde gebod dat luidt: 'Zoals jezelf het recht opeist om je eigen gelijk publiekelijk te verkondigen, heb je de plicht om diezelfde ruimte ook aan die ander te gunnen.'

Helemaal anders is het taoïsme, waarvoor het onderscheid tussen goed en kwaad zeer relatief is en er nauwelijks iets is als 'gelijk hebben'. Er is geen 'juiste' weg die bewandeld kan worden. Integendeel: alle wegen zijn even goed, alles is toegelaten, niets wordt bij voorbaat veroordeeld. Het is dan niet langer nodig om inspanningen te leveren of zich te houden aan een rechtlijnige levenswandel. Dat lijkt misschien gemakkelijk maar het is een hele krachttoer die veel oefening vergt. Want deze leer laat de mens over aan zichzelf, zonder richting of houvast. Het is aan elk van ons om zich onvoorwaardelijk en met volledige acceptatie te laten meedrijven met de stroom van het leven.

Geïnspireerd op: Van Camp Lody, *Het 11de gebod*, www.volzin.nl (2023-08-23) en De Martelaere Patricia, *Taoïsme, de weg om niet te volgen*, Ambo, 2006.

Uit het werkveld

Bij jongeren met verhoogde opvoedingsnoden is het extra belangrijk om duidelijke regels te stellen en deze consequent op te volgen. Maar wat als de regels overtreden worden? 'Om goed gedrag aan te leren is het essentieel om na een straf ook aan herstel te werken,' zegt Marie Steegmans, opvoedster in het MPC Terbank (Heverlee). 'Om herstelgericht werken aan te moedigen bij collega's, ontwierpen we de Sorrybox: een online tool die de jongeren manieren aanreikt om het weer goed te maken: via een sorrybrief, een groovebox, een sorrykleurprent en zo meer.'

